

MEVI-päivät, 8.-9.4.2016

Journalismi, luottamus ja yhteisöllisyys -työryhmä

Vetäjät: Jaana Hujanen, Tiina Räisä ja Laura Ahva

SEMINAARIHUONE D4106

(I) perjantaina 14.00 - 15.30 (90 min)

Laukk, Epp; Uskali, Turo & Kuutti, Heikki: Eyes in the sky: 'Camera drones' in journalistic newsgathering and presentation

Ojala, Markus, Pantti, Mervi & Kangas, Jarkko: Role enactment amid information warfare: War correspondents tweeting on the Ukraine conflict

Harju, Auli, Heinonen Ari, Jauhiainen, Riikka & Koljonen, Kari: "Olet toimittaja, löydätkin sitten itse uuden työpaikan"

Kangaspunta, Veera: Verkkojutusten kommentointi verkostanalyttisessä tarkastelussa

Tammi, Riitta: Henkilökohtaisen mediamaisen pirstaloituminen

(II) lauantaina 9.00 - 10.30 (90 min)

Hautakangas, Mikko: Sovittelujournalismi – Kuunteluttava toimintatutkimus

Uotila, Panu: Median digitalisaation haasteet journalistiikan opetukselle

Hujanen, Jaana: Osallistuminen, luottamus ja journalismia koskeva neuvottelu

Räisä, Tiina: Ritualisering, tillit och det sociala journalistuppdraget

(III) lauantaina 10.45 - 12.00 (75 min)

Penttilä, Pauliina: Journalismin määrittely ja professionaali valta päivittäisessä toimitustyössä

Uskali, Turo & Manninen, Ville: Kohti mobiilia datajournalismia: Pienten ruutujen haaste

Ahva, Laura: Mistä "osallistuminen" journalismissa koostuu? Vakiintuneen vaihtoehtojournalismin käytänteoreettista tarkastelua

Vetäjät: Loppuyhteenveto & keskustelu

ABSTRAKTIT

Epp Lauk, Turo Uskali & Heikki Kuutti

Eyes in the sky: 'Camera drones' in journalistic newsgathering and presentation

Technological innovations are stimulating the emergence of new practices, norms and structures of journalism. In our paper we focus on one of the latest innovations – the use of camera drones (also known as Remotely Piloted Aircraft Systems or RPAS, Unmanned Aerial Vehicles or UAVs and small Unmanned Aerial Systems or sUAS) for journalistic purposes. Camera drones have been successfully used for shooting videos and still images in places possible to access only from the air, and in hazardous situations. Journalists and software developers have also experimented with drone-video images for presenting stories in novel ways. However, the first attempts to use camera drones in newsgathering have already revealed legal complications and safety issues and raised new ethical problems. Although the 'eyewitness' effect adds credibility and authority to the reports of journalists, it is still possible to make a mistake or to intentionally manipulate the image.

Our paper is based on an ongoing research project on 'drone journalism' in Finland. The project is carried out by the Department of Communication of the University of Jyväskylä and funded by Helsingin Sanomat Foundation. It deals with three major aspects that we will briefly present in our paper: 1) journalistic potentials of camera drones (experimenting in news organisations and journalism training) and how their use might affect journalistic credibility; 2) current legal and technical regulations and how they relate to press freedom; 3) emerging ethical issues and how the traditional journalistic ethics is applicable to 'drone journalism'. We also briefly introduce our experience of teaching a 'drone course' to journalism students of the Department of Communication.

Markus Ojala, Mervi Pantti & Jarkko Kangas

Role enactment amid information warfare: War correspondents tweeting on the Ukraine conflict

War correspondents work within a networked media environment characterized not only by an explosion of information but also a wide ranges of actors producing competing narratives and viewpoints. This exploratory study examines the ways in which war correspondents enact their professional roles when tweeting about the Ukraine conflict in the conflict zone. The analysis sheds light onto the conditions of information warfare in which reporting on the Ukraine conflict takes place and identifies the emerging social media practices of war correspondents and the different role categories that journalists are adopting on Twitter.

Harju Auli, Heinonen Ari, Jauhiainen Riikka & Koljonen Kari

"OLET TOIMITTAJA, LÖYDÄTKIN SITTEEN ITSE UUDEN TYÖPAIKAN": Irtisanottujen toimittajien kokemuksia työttömyydestä ja työllistymisestä

Journalismi, ja mediatyö yleensä, on tietotyön yksi lohko, jossa teknologinen kehitys ja yritysten pienentyneet voitot ovat myllertäneet työelämää niin Suomessa kuin maailmallakin. Journalistien ammattikunnan keskuudessa on jouduttu kohtaamaan jatkuvia yt-neuvotteluita, irtisanomisia ja epätyypillisten työsuhteiden yleistymistä. Miten toimittajat ovat kokeneet tämän työelämän murroksen, on *Irtisanottujen toimittajien uudet työt* -hankkeen kiinnostuksen kohteena. Hankkeessa tutkitaan journalistien uusia työnkuvia, pärjäämistä työelämän muutoksissa sekä irtisanomisten vaikutuksia journalistisen työn sisältöihin ja toimittajan ammatti-identiteettiin.

Hanke käynnistyi elokuussa 2015 puhelinkyselyllä, joka tehdään 120 irtisanotun tai työn loppumisen muulla tavoin kokeneen toimittajan kanssa. Kyselytutkimuksella selvitetään työttömäksi jääneiden journalistien tilanne, taustatekijät sekä kokemukset työttömyydestä ja uudelleentyöllistymisestä. Aineistoa täydennetään myöhemmin uudelleentyöllistymistä ja toimittajan ammatti-identiteetin kokemista sekä työn muutosta käsittelevillä syventävillä teemahaastatteluilla ja muistelumenetelmällä.

Aineiston avulla selvitetään 1) millaisia ovat journalistien uudet työsuhteet ja miten niihin on päädytty, 2) miten journalistien työnkuva, tehtävät ja tekemisen tapa ovat muuttuneet irtisanomisten aikakaudella ja 3) mitä meneillään oleva media-alan muutos merkitsee journalismille professiona ja työhön liittyvien kriteerien näkökulmasta. Lisäksi tavoitteena on pohtia niitä empiirisiä ja teoreettisia johtopäätöksiä, joita tutkimus journalistien uudelleentyöllistymisestä tarjoaa tietotyön muutoksia ja ammatti-identiteetin murrosta käsittelevälle työelämän tutkimukselle.

Median ja viestinnän tutkimuspäivien esitelmässämme käsitellään yllä mainitun puhelinkyselyaineiston alustavia tuloksia koskien kyselyyn vastanneiden toimittajien työuraa, työttömyyttä ja uudelleentyöllistymistä. Tulokset antavat osviittaa muun muassa irtisanomisprosessin aikana ja sen jälkeen eri tahoilta saadusta tuesta, journalistien työllistymisestä ja heidän omista työllistymisstrategioistaan sekä toimittajien pohdiskeluista oman työuran mahdollisuuksista joko journalismin parissa tai mahdollisesti muilla aloilla.

Veera Kangaspunta

Verkkoutisten kommentointi verkostanalyttisessä tarkastelussa

Verkkokeskustelujen ja verkkoutisten kommentoinnin negatiiviset sivuilmiöt ja niihin reagointi ovat keskusteluttaneet paitsi suomalaista myös kansainvälistä media- ja tutkimuskenttää. Vaikka esimerkiksi vihapuheen ja sen yhteiskunnallisen merkitysten tutkiminen ja ymmärtäminen pitää perustellusti karkisijaa tutkimuksen piirissä, tutkijoiden ja tutkimuksen on edelleen syytä tarkastella myös keskustelujen neutraalimpaa ulottuvuutta: millaisia toiminnallisia aineksia kommentointi pitää sisällään, jos riisumme siitä tyylilliset tai laadulliset seikat?

Olen toistuvasti argumentoinut verkkoutisten kommentoinnin analyttisen ja objektiivisen tutkimuksen puolesta. Verkkoutisten kommentit ovat yhä useammassa lehdessä elimellinen osa uutiskontekstia ja -kokonaisuutta, ja esityksen keskeisenä tavoitteena onkin vastata kysymykseen siitä, mitä kommentoijat verkkoutisella ja sen luomassa kontekstissa oikeastaan tekevät ja millaisen toiminnallisen kokonaisuuden he muodostavat.

Tutkimus kytkeytyy väitöstutkimukseeni, jossa olen tähän mennessä lähestynyt kommentointia keskustelun- ja diskurssianalyttisistä tulokulmista. Tässä työssä otan lähestymistavaksi verkostanalyysin, jonka avulla pyrin hahmottamaan kommentoijien toimintaa sekä yksilöinä että laajemman keskustelevan ihmisryhmän osina. Millaisia erilaisia kommentoijatyyppisiä kommenttiketjuista voi hahmotella ja mistä nämä tyypittelyt oikeastaan kertovat?

Artikkelin teoreettinen viitekehys jatkaa kokonaistutkimukseni pyrkimystä hahmotella ja kenties uudelleenmuotoilla keskustelevan julkison määritelmää verkkovälitteisessä ympäristössä. Oma näkökulmani kytkeytyy vahvasti diskursiiviseksikin luonnehdittuun perinteeseen, joka näkee keskeiseksi tehtäväkseen pohtia sitä, miten julkiso pitäisi käsittää. Erotuksena tälle tulokulmalle mainittakoon esimerkiksi normatiivisempi lähestymistapa, jonka keskeinen kysymys liittyy siihen, millainen julkison pitäisi olla.

Tutkimuskysymyksiä on kaiken kaikkiaan kolme: 1. Millaisen toiminnallisen kokonaisuuden kommentointi tietyn aiheen ympärille muodostaa? 2. Millaisia erilaisia toimijoita ja toimijatyyppisiä kommentoijista

voidaan kommenttien perusteella hahmotella? 3. Miten nämä verkostanalyttiset löydökset kytkeytyvät keskustelemaan julkisen käsitteeseen?

Aineistona hyödynnän osaa kokonaistutkimukseni pääaineistosta, joka kattaa Talvivaaran kaivoksen kipsisakka-altaan vuotouutisoinnin ja uutiskommentit kolmessa verkkolehdessä aikavälillä marraskuu 2012 – toukokuu 2013. Tarkasteluun on tässä tapauksessa otettu Helsingin Sanomien kaikki Talvivaara-aiheiset uutiskommentit marraskuulta 2012.

Riitta Tammi

Henkilökohtaisen mediamaiseman pirstaloituminen

Mediakäytön pirstaloituminen käsitetään usein mediayritysten ongelmaksi: medianimikkeiden määrän lisääntyessä yleisöt pienenevät. Samalla huoli siiloutumisesta tai mediakuplista on ollut esillä (Webster 2014). Tässä tutkimuksessa käsitelen aihetta yleisön näkökulmasta: miten fragmentoituminen ilmenee heidän media-arjessaan?

Tutkimuksessa on analysoitu neljän osallistujaryhmän *henkilökohtaisia mediamaisemia*, jotka kerättiin mediamaisemahaastattelujen avulla. Henkilökohtaisiin mediamaisemiin kartoitetaan säännöllisesti käytetyt mediat ja nimikkeet. Osallistujat olivat 18–25-vuotiaat nuoret aikuiset, 35–45-vuotiaat Tekniikan Maailman lukijat, 45–55-vuotiaat Kotilieden lukijat ja 45–55-vuotiaat Suomen Kuvalehden lukijat.

Henkilökohtaisissa mediamaisemissa ja haastatteluaineistossa fragmentoituminen esiintyi eri tavoilla. Mediamaisemien keskimääräinen koko vaihteli osallistujaryhmien välillä. Kotilieden lukijoiden mediamaisemissa oli keskimäärin 101 medianimikettä ja 18–25-vuotiailla 63 nimikettä. Moni Kotilieden ja Suomen Kuvalehden ryhmissä koki ahdistusta medianimikkeiden määrästä arjessaan. He keskittyivät merkityksellisimpiin medianimikkeisiin ja vain silmäilivät vähemmän tärkeitä.

Ryhmien välillä oli eroja suosituimmissa medianimikkeissä ja genreissä. Tulokset viittaavat erityisesti 18–25-vuotiaiden kohdalla mediavalintojen individualisoitumiseen. Vanhemmat osallistujat suosivat kansallisia nimikkeitä, kuten Helsingin Sanomat, Ylen sisällöt ja iltapäivälehtien verkkosivut. Sen sijaan nuoret aikuiset seurasivat useita blogeja ja ulkomaisia uutis- ja keskustelusivustoja. Osallistujien top 21 -listoilla mainittiin 32 sellaista nimikettä jota kukaan toinen ryhmässä ei ollut maininnut. Sama luku Tekniikan Maailman ryhmässä oli 13.

Vaikka mediakäytössä ei näkynyt merkkejä siiloutumisesta, nuoret aikuiset mainitsivat useammin medianimikkeitä joiden seuraamisen syyt liittyivät esimerkiksi uutisoinnin nopeuteen tai henkilökohtaisiin kiinnostuksenkohteisiin. Vanhemmat osallistujat painottivat kansallisten medioiden merkitystä ja luotettavuutta.

Mediakäytön pirstaloituminen vaikuttaa konkreettisesti ihmisten media-arkeen, jolloin syiden ja seurausten tutkiminen kokemusten ja käytäntöjen tasolla on tarpeellista.

Lähteet: Webster, J.G. (2014) *The Marketplace of Attention*. MIT Press.

Mikko Hautakangas

”Sovittelujournalismi” – kuunteluttava toimintatutkimus

Viimeksi kuluneen vuoden aikana suomalainen julkinen keskustelu on kärjistynyt entisestään. Ylintä valtionjohtoa myöten puhutaan huolestuneesti ”ääripäistä”, yhteiskunnan jakautumisesta erilaisiin leireihin, jotka eivät tunnu kuuntelevan toinen toisiaan. Erytisen aggressiivista keskustelu on sosiaalisessa

mediassa ja verkkofoorumeilla, mutta toisinaan kärjekkäät ilmaisut ja puhutavat ”vuotavat” myös journalististen toimijoiden teksteihin (vrt. Pöyhtäri ym. 2013, Neuvonen ym. 2015). Toisaalta useat mediatilat (*Helsingin Sanomat*, YLE, *Ilta-lehti*) pyrkivät vuoden 2015 aikana myös suitsimaan vihapuhetta entistä tiukemmin mm. rajoittamalla verkkokommentoinnin mahdollisuutta sivuillaan. Kuohuttavien aiheiden äärellä perinteisiin mediatoimijoihin kohdistuukin usein voimakasta arvostelua: usein jopa saman kiistan eri osapuolet saattavat kaikki kokea ”valtamedian” olevan vastustajien puolella.

Tampereen yliopiston tutkimuskeskus COMETissa helmikuussa 2016 alkaneessa hankkeessa ”Sovittelujournalismi: toimintatutkimus konfliktiherkkien aiheiden julkisesta keskusteluttamisesta” pyritään etsimään ratkaisuja ja konkreettisia toimintamalleja, joiden avulla journalismi ja journalistit voisivat kuunnella ja ”kuunteluttaa” eri osapuolia aiheissa, joiden tiedetään helposti polarisoituvan kiistelyksi. Hanke tuo yhteen tutkijoita ja journalisteja eri puolilla Suomea toteutettaviin työpajoihin, joissa yhdistetään COMETissa kertynyttä tutkimustietoa sovittävän vuorovaikutuksen, kansalaisjournalismin sekä verkkokulttuurin tutkimuksen aloilta journalistien kokemustietoon. Hanke on kaksivuotinen ja sitä rahoittaa Koneen säätiö.

Tässä MEVI-päivien esityksessä esitellään tätä alkuvaiheessa olevaa hanketta, pohditaan sovittelujournalismin käsitettä sekä keskustellaan toiminnallisen, kokeilevan metodologian tuottamista kysymyksistä. Kun oikeiden vastausten etsimisen sijasta keskitytään ymmärtävän kuuntelemisen opetteluun, ei voida asettaa ”hyvän puolelle pahaa vastaan”, vaan on asetettava niiden väliin. Tämä pakottaa paitsi journalistit, myös tutkijat tulemaan entistä tietoisemmiksi omasta positiostaan.

Panu Uotila

Median digitalisaation haasteet journalistiikan opetukselle

Mediasisältöjen tuotannon, kulutuksen ja teknologian nopea muutos, sekä sosiaalisen median tuoma haaste professionaalille medialle, asettavat akateemiselle journalistikoulutukselle muutosvaatimuksia uuden digitaalisen mediamaiseman edellyttämien tietojen ja taitojen opettamiseen. Professionaalien median vahvuus verrattuna sosiaaliseen mediaan on tietojen luotettavuus, mutta millaista journalistista työprosessia ja toimittajien kompetenssia sisällön luotettavuuden ylläpitäminen edellyttää, kun tiedonvälityksen nopeudesta ja määrästä on tullut erityisesti verkkojournalismissa keskeinen kilpailutekijä?

Deuze (2006) määrittelee kaksi positiota journalismin opetukselle: ”seuraajan” rooli ja ”innovaattorin” rooli. Journalismin opetuksen pitää toisaalta antaa opiskelijoille valmiudet työskennellä journalistina tämän hetken mediamaisemassa, mutta toisaalta koulutuksen pitäisi antaa opiskelijoille edellytyksiä kohdata journalismin jatkuva muutos sekä toimia itse muutoksen tekijöinä. Nyt annettavan opetuksellisen sisällön pitäisi olla relevanttia useiden vuosien kuluttua, kun nykyiset opiskelijat siirtyvät työelämään. Mensingin (2011, 77) mukaan koulutuksen ”painopisteen siirtäminen journalismin tuotannosta sen vuorovaikutusprosessiin yleisöjen kanssa, pystyisi kiinnittämään journalismin takaisin sen juuriin demokratian edellytyksenä, hyödyntämällä uusia uutisten ideoinnin, tuotannon ja levittämisen keinoja”.

Tässä esityksessä pohdin, miten journalistiikan opetuksen tulisi muuttua nykyisen digitaalisen mediamaiseman vaatimuksia vastaavaksi. Peruskysymykset ovat: 1) *Mitkä ovat journalistien tarvitsemat perustaidot ja -tiedot tämän hetken digitaalisessa mediaympäristössä?*, 2) *Mistä ammatillisista ja eettisistä perustekijöistä muodostuu digitaalisen journalistien ammatti-identiteetti?* Lisäksi analysoin käytännön kokeilujen tulosten perusteella pedagogisia menetelmiä, joilla näihin uudenlaisen ammattitaidon vaatimukseen pyritään vastaamaan.

Esityksen tulokset sisältyvät valmisteilla olevaan tutkimusartikkeliin, joka perustuu kirjallisuuskatsaukseen, eurooppalaisten yliopistojen journalistiikan opetussuunnitelmien vertailuun sekä autoetnografisen

tutkimusmenetelmän mukaisesti omien kokemuksieni reflektioon journalistiikan opettamisesta Jyväskylän yliopistossa, sekä työkokemukseeni monimediajournalistina televisiossa sekä verkko- ja sanomalehdissä.

Lähteet:

Deuze, M. (2006) Global Journalism Education. A Conceptual Approach. *Journalism studies* 2006; 1, pp. 19–34.

Mensing, D (2011) Rethinking (again) the Future of Journalism Education. In Franklin, B (ed.) *The Future of Journalism*. Routledge: London, pp. 76–88.

Jaana Hujanen

Participation, Trust and the Renegotiation of Journalism

The paper examines journalism's values and ethical principles analyzing how participation is being renegotiated into the journalism culture of Finnish news media. The focus is on journalists' perceptions of the roles and practices of professional journalists and audience in journalism practice as well as on the criteria of 'good' journalism, including the notion of trust. The conceptual framework relies on theorizing of journalistic ideals, and Critical Discourse Analysis. The data consists of in-depth interviews with journalists, conducted in 2010-2011 and 2013-2014. The data is approached using analysis of the discourses as a method. The discourses of Professional News Production, Controlled Citizens' Debate and Interactive News Media Making are analysed. In the first discourse, 'professional skill' and users' trust in professional journalism are valued high. 'Good' journalism is connected to the experience of pursuing journalism which follows the modern ideal of 'good' journalism. A demarcation is constructed between professionals and amateurs, between journalism and 'non-journalism'. In the second discourse, the participation of the audience is represented as a needed but problematic conversational recourse. Within the third discourse, emerging news media is portrayed as semi-social media. News making is portrayed as a collaborative practice between the newsroom and a community of local reporters. Discursive boundaries between 'user comment' and 'editorial material' as well as between 'unreliable' and 'trustworthy' are renegotiated. The evolution of the discourses indicates a nascent re-articulation of journalism's values, including the logic of control, in Finnish journalism practice.

Tiina Räisä

Ritualisering, tillit och det sociala journalistuppdraget

I min presentation fokuserar jag på förhållandet mellan den idealiserade, kritiska journalistiken och de rituella och kulturspecifika redaktionskontexterna där medietexterna uppstår. *Förtroendet* är beroende av de dagliga ordvalen som materialiseras på redaktionerna. Ordval som härrör från en rituell kontext skapar myter: myter om det sammanhållna sociala centret (Couldry 2003) eller myter om motsatsen, när befolkningen delas in i infödda, invandrare, flyktingar. Kategorisering sker genom ordval som manifesteras egenskaperna hos en kategori.

Min utgångspunkt härrör från den kritiska diskursanalysen och socialkonstruktivismen (Reisigl och Wodak 2001, Wodak m.fl. 2009, Butler 2007). Det medierituella perspektivet innebär att det rituella skapar gränserna för vår sociala värld, den formulerar samhället, grupper och idéer genom polariserade praktiker. Dessa föreskriver vad som ska hyllas, och vad som är önskat, och tabu.

Trots att all journalistik inte är att betrakta som i första hand rituellt stipulerad, finns det i växande grad exempel på att det journalistiska innehållet ritualiseras. Ritualisering manifesterar en selektion och en orkestrering av konkreta handlingar; dessa utformas strategiskt och på ett distinkt sätt så att de avskiljs från

andra aktiviteter. I den rituella mediekommunikationen utkonkurreras det diversifierade, mångfaldiga, myten om det kaotiska. Istället skapas mytiska diskurser om det organiserade och självklara. (Couldry 2003, Bell 2009a: 74, Bourdieu 2010, Seligman och Weller 2012). Benämningen av grupper utvecklas historiskt och diskursivt; i den medierade kulturen är det framförallt journalisterna som har möjlighet att sätta gränser för hurdana respektive typ kan vara. (Fourcault 1988).

I den rituella redaktionskontexten föds mediemyterna; om hur en årets flyktingkvinna kan vara, om den unge manliga flyktingens klädsel och nyaste mobiltelefonmodell. Dessa yttre materiella symboler blir delar i en polariserad, och rituell mediediskurs. Journalisten som skapar myterna delar in världen i tydligt avgränsade kategorier; framförallt blir det en fråga om att reproducera den icke-normala underklassen i förhållande till den normala klassen (Åke Olsson, 1992, Skeggs 2014). I den ideala journalistiska kontexten (Nohrstedt och Ekström, 1992) konstrueras inte befolkningen som "onda" eller "goda" kategorier. Trots detta kan man kring varje internationell kvinnodag 8.3 läsa om den "goda" flyktingkvinnan. I medietexterna tar journalisterna in ord som konstruerar typspecifika skildringar. Den föreskriver, till exempel, att en årets flykting inte kan vara flerbarnsmamma som inte lärt sig det finska språket. Detta blir tabu, otillåtet, socialt omöjligt. Däremot uppfyller hon kraven på ett socialt korrekt konstruerat habitus. Detta sker genom att stödja den hegemoniska visionen om den goda flyktingen. Alltså uppstår en "naturlig medieritual" där journalister hyllar en arbetsfixerad finska effektivitetsideologin; att vara en god flyktingkvinna innebär att hon har lärt sig finska, eller svenska, fort. Att hon arbetar, att hon är aktiv i föreningar. Att hon medlar mellan minoritet och majoritet. Ritualen blir dels en fråga om vad journalisten kallar gruppen, dels vad skribenten tillåter objektet att göra, respektive inte göra.

Journalistikens ritualiserade praktiker innebär med andra ord inte endast en acceptans av, utan en hyllning av den medierituella typen. Produktionen och distributionen av den här typen av medietexter bidrar knappast till integration eller till ett mångkulturellt samhälle, utan tvärtom, det understryker det ideala samhället. I den får det inte finnas flyktingar som begår brott. Problemet med det ideala är att det ouppnåeligt, och att den skapar implicita rasistiska diskurser. Idealet är vad som bör betraktas som assimilation; för att bli en accepterad typ krävs alltså att flyktingen, såväl man som kvinna, ska bli likadan som de ideala infödda, den som inte heller finns, då det inte finns samhällen där ingen begår brott, eller något annat oönskat.

Journalisternas roll i den nuvarande samhällsdebatten blir en fråga om att skapa en kommunikation som väcker *förtroende* hos fler grupper än vad som i dag är fallet. Om de nyinflyttade ska bli en del av nationen bör de också bli en del av publiken. En sådan publikdefinition kunde ha dramatiska konsekvenser för den dagliga mediekommunikationen. *Förtroende* är ett begrepp som i den bästa av världar skulle innebära att mediekommunikationen hyllade det ambivalenta, det mångtydiga, det "kaotiska" (Seligman och Weller 2012). I dagens läge manifesteras en diskurs som påskyndar eller framtvingar den idealiserade nationen.

Referenser

- Bell, Catherine, 2009. *Ritual theory, ritual practice*. New York: Oxford university press.
- Bourdieu, Pierre, 2010. *Distinction*. (La Distinction, Critique sociale du judgement, övers. Kegan & Paul). Oxon: Routledge.
- Butler, Judith, 2007. *Genustrubbel*. (Gender Trouble, Feminism and the Subversion of identity, Almqvist, Suzanne övers.). Göteborg: Daidalos.
- Couldry, Nick, 2003a. *Media Rituals, a Critical Approach*. London: Routledge.
- Foucault, Michel, 1988. *Madness and Civilization, a history of Insanity in the Age of Reason*. (*Folie et déraison; histoire de la folie.*, författarens översättning). New York: Vintage Books.
- Nohrstedt, Stig Arne, Ekström, Mats, 1992. *Ideal och verklighet. Nyhetsjournalistikens etik i praktiken*. Rapport 2/Journalistikens normer. Högskolan i Örebro, Göteborgs universitet, Mithögskolan i Sundsvall.
- Reisigl, Martin och Wodak, RUTH, 2001. *Discourse and Discrimination, rhetorics of Racism and Antisemitism*. London: Routledge.
- Seligman, Adam B., Weller, 2012. *Rethinking pluralism: ritual, experience, and ambiguity*. Oxford: Oxford university press.

Skeggs, Beverly, 2014. Elävä luokka. (Lahikainen Lauri, Jakonen Mikko, käänös, *Class, Slef, Culture*, 2004). Tampere: Vastapaino.

Wodak, Ruth, de Cillia, Rudolf, Reisigl, Martin, Liebhart, Karin, 2009. *The Discursive Construction of National Identity*. Edinburgh: Edinburgh University Press

Pauliina Penttilä

Journalismin määrittely ja professionaali valta päivittäisessä toimitustyössä

Journalismia tehdessään toimittajat jatkuvasti myös tuottavat ja uusintavat käsityksiä siitä, mitä journalismi on. Toimitusten arjessa ja käytännössä määrittyy, millaista on hyvä journalismi, millaisia tehtäviä journalismilla on, ketä se palvelee ja kenen ehdoilla se toimii. Tekniikan ja talouden on nähty vaikuttavan yhä enemmän siihen, millaisiksi journalistiset käytännöt muovautuvat ja mikä on vallitseva käsitys journalismista. Professionalismista on ainakin tutkijoiden parissa toivottu uutta vastavoimaa tekniikalle ja taloudelle. Se voisi vahvistaa journalismin yhteiskunnallista tehtävää ja asemaa.

Toimituksissa on aina olemassa yhtäaikaan useita keskenään enemmän tai vähemmän erilaisia journalismikäsityksiä. Väitöskirjatutkimuksessani tarkastelen näitä käsityksiä ja niihin liittyvää valtaa toimituksen sisällä, ja minua kiinnostaa erityisesti yksittäisten toimittajien valta suhteessa journalismin määrittelyyn. Olen kerännyt etnografisen aineistoni jo vuosituhaten alussa, vuoden 2003 lopussa Hämeen Sanomissa ja vuoden 2004 alussa Etelä-Suomen Sanomissa. Nyt olen etsinyt aineistosta ensinnäkin hegemonisia toistoja, jotka uusintavat vallitsevia käsityksiä, sekä toisin toistamista, jonka kautta vallitsevia käsityksiä voi kyseenalaistaa ja muuttaa. Olen hyödyntänyt työssäni Judith Butlerin performatiivisuuden teoriaa.

Esityksessäni tarkastelen erityisesti toisin toistamisen tapoja ja kohteita ja pohdin niitä suhteessa professionalismiin. Kun keräsin tutkimusaineiston, journalismissa elettiin vielä niin sanottua korkean modernin vaihetta. Vaikka muutoksia ja muutospaineita oli jonkin verran, murros ei ollut vielä toden teolla alkanut. Käytännöt olivat hyvin vakiintuneita, mikä johti siihen, että asioiden kyseenalaistaminen arjessa ei ollut helppoa. Silti toimittajat haastoivat hegemonista journalismikäsitystä, jos se oli jollain sovittamattomalla tavalla ristiriidassa heidän journalististen ihanteidensa kanssa. Lähes luotuneista käytännöistä huolimatta toimittajilla oli siis mahdollisuus käyttää journalistista valtaa

Nykytilanteessa kysymys toimittajien mahdollisuuksista käyttää professionaalia valtaa suhteessa omaan työhönsä vaikuttaa erityisen kiinnostavalta. Vaikka toimitusten työtä ohjaavatkin entistä tiukemmin talouden ja tekniikan vaatimukset, alati muuttuvat ja liikkeessä olevat käytännöt näyttävät toisaalta antavan toimittajille entistä enemmän tilaisuuksia valtaan. Jos ne kykenee näkemään, syntyy myös mahdollisuus tarttua niihin.

Turo Uskali & Ville Manninen

Kohti mobiilia datajournalismia: Pienten ruutujen haaste

Tämän paperin päätarkoituksena on tuoda esille datajournalismin uutta mobiilia haastetta: miten tehdä näyttävää visuaalista ja interaktiivista journalismia älypuhelinien pieniin ruutuihin? Paperi perustuu datajournalismin työkäytäntöjen tutkimukseen vuosina 2013-2015 sekä vuonna 2016 käynnistyneeseen

datajournalismi mobiilistuvassa mediamaisemassa –hankkeeseen, jossa kartoitetaan etenkin parhaita pohjoismaisia datajournalismin käytäntöjä sekä pyritään kehittämään datajournalismin verkko-opetusta.

Datajournalismin tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa on selvitetty datajournalismin alkuhistoriaa sekä peruskäytäntöjä eri uutistoimituksissa. Lisäksi on tehty yhteenvetoja eri maiden tilanteesta. (Ks. esim. Royal 2010; Cohen et al. 2011; Sirkkunen et al. 2011; Rogers 2011; Gray et al. 2012; Parasie & Dagiral 2012; Powers 2012; Nygren et al. 2012; Mair et al. 2013; Hewett 2013; Gynnild 2013; Howard 2014; Appelgren & Nygren 2014; Parasie 2015; Coddington 2015; Lewis 2015; Young & Hermida 2015; De Maeyer et al. 2015)

Tuoreimpien uutiskulutusta mittaavien tutkimusten (State of the News Media 2015; Quinn, 2015; Wan-Ifra, 2015) sekä uutistoimitusten itsensä kertomien tietojen mukaan, uutisten mobiilikulutus ylitti jo vuoden 2014 loppupuolella monin paikoin 50 prosentin rajan. Yllättävää kyllä aiemmassa datajournalismin tutkimuksessa ei ole toistaiseksi käsitelty juuri lainkaan journalismin kulutuksen mobiilistumista eli siirtymistä kannettaviin päätelaitteisiin. Tässä paperissa tuodaan esille ensimmäisiä havaintoja mobiilista datajournalismista sekä esitellään eri toimitusten arvioita lähitulevaisuuden kehityksestä.

Tässä yhteydessä mobilla datajournalismilla tarkoitetaan suuriin data-aineistoihin perustuvaa journalismia, joka on tehty etenkin älypuhelimiin. Datajournalismin kansainvälisessä tutkimuksessa on käytetty viime vuosina useita rinnakkaisia käsitteitä, kuten 'data-driven journalism', 'computational journalism', 'computer-assisted reporting', 'data journalism' ja jopa - 'visual journalism'. (Ks. esim. Cohen et al. 2011; Powers 2012; Parasie–Dagiral 2012; Hewett 2013; Mair 2013; Lewis–Usher 2014; Coddington 2014.) 'Data journalism' näyttää kuitenkin yleistyneen eniten sekä toimittajien että tutkijoiden puheessa sekä kirjoituksissa.

Laura Ahva

Mistä "osallistuminen" journalismissa koostuu? Vakiintuneen vaihtoehtojournalismin käytäntöteoreettista tarkastelua

Kaikki eivät koe valtamedian tarjontaa luotettavaksi tai muutoin heille sopivaksi tietolähteeksi. Tämä on yksi syy siihen, miksi mediakenttään ilmestyy vaihtoehtojournalismia. Vaihtoehtoiset julkaisut tarjoavat viiteryhmilleen tiedon lisäksi usein myös erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Joissakin organisaatioissa journalistinen tuotantoprosessi avautuu ei-journalisteille (aktivisteille, opiskelijoille, taiteilijoille, tutkijoille), jotka voivat tarjota juttujaa ja kuviaan julkaistavaksi. Toisissa medioissa osallistumisen mahdollisuus tarkoittaa puolestaan sitä, että aihevalinnat, näkökulmat ja sisällöt rakentuvat kansalaislähtöisesti, mutta palkatut toimittajat toetuettavat jutut. Tällaiset journalistiset organisaatiot siis tarvitsevat ei-journalistien osallistumista toimiakseen, mutta mistä käytännöstä osallistuminen tällaisissa tapauksissa oikeastaan koostuu ja mikä tekee sen mahdolliseksi? Tässä esitelmässä pureudutaan kolmeen vaihtoehtoiseen mutta jo vakiintuneeseen journalistiseen organisaatioon ja niiden verkostoihin. Analyysin kohteeksi otetaan (1) ranskalaistaustainen, yleiseurooppalainen nuorten verkkolehti *Cafébabel*, (2) ruotsalainen kaupunginosalehti *Södra Sidan* sekä (3) suomalainen, kriittistä vastajulkisuutta tuottavat *Voima*-lehti verkkosivuineen. Esitys pohjautuu etnografisiin menetelmiin tuotetun aineiston käytäntöteoreettiseen analyysiin ja etsii niin sanottuja ankuroivia käytäntöjä, jotka tekevät osallistuvan journalismin mahdolliseksi.